

ЗАКОН О ПОТВРЂИВАЊУ КОНВЕНЦИЈЕ САВЕТА ЕВРОПЕ О СПРЕЧАВАЊУ И БОРБИ ПРОТИВ НАСИЉА НАД ЖЕНАМА И НАСИЉА У ПОРОДИЦИ

(„Службени гласник РС – Међународни уговори“, број 012/13)

Члан 1.

Потврђује се Конвенција Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици, донета у Истанбулу 11. маја 2011. године, у оригиналу на енглеском и француском језику.

Члан 2.

Текст Конвенције Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици у оригиналу на енглеском језику и у преводу на српски језик гласи:

КОНВЕНЦИЈА САВЕТА ЕВРОПЕ О СПРЕЧАВАЊУ И БОРБИ ПРОТИВ НАСИЉА НАД ЖЕНАМА И НАСИЉА У ПОРОДИЦИ

(Истанбул, 11. мај 2011. године)

Државе чланице Савета Европе и друге потписнице ове конвенције,

Позивајући се на Конвенцију за заштиту људских права и основних слобода (*ETS* бр.5, 1950) и њених протокола, Европску социјалну повељу (*ETS* бр.35, 1961, ревидирану 1996, *ETS* бр.163), Конвенцију Савета Европе о борби против трговине људима (*ETS* бр.197, 2005) и Конвенцију Савета Европе о заштити деце од сексуалног искоришћавања и сексуалног злостављања (*ETS* бр.201, 2007);

Позивајући се на следеће препоруке Савета министара државама чланицама Савета Европе: Препоруку *Rec(2002)5* о заштити жена од насиља, Препоруку *CM/Rec(2007)17* о стандардима и механизмима родне равноправности, Препоруку *CM/Rec(2010)10* о улози жена и мушкараца у превенцији и разрешењу сукоба и изградњи мира, и на друге релевантне препоруке;

Узимајући у обзир све већи обим судске праксе Европског суда за људска права, који поставља значајне стандарде у области насиља над женама;

Имајући у виду Међународни пакт о грађанским и политичким правима (1966), Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима (1966), Конвенцију Уједињених нација о елиминисању свих облика дискриминације жена (*CEDAW*, 1979) и Опциони протокол уз Конвенцију (1999), као и Општу препоруку бр.19 Комитета за елиминисање свих облика дискриминације жена (Комитета *CEDAW*) о насиљу над женама, Конвенцију Уједињених нација о правима детета (1989) и Опционе протоколе

уз Конвенцију (2000) и Конвенцију Уједињених нација о правима особа са инвалидитетом (2006);

Имајући у виду Римски статут Међународног кривичног суда (2002);

Позивајући се на основне принципе међународног хуманитарног права, а посебно на IV Женевску Конвенцију, која се односи на заштиту цивила у време рата (1949) и Допунске протоколе I и II (1977) уз те конвенције;

Осуђујући све видове насиља над женама и насиља у породици;

Препознајући да је постизање *de jure* и *de facto* једнакости између жена и мушкараца кључни елемент у превенцији насиља над женама;

Препознајући да је насиље над женама манифестација историјски неједнаких односа моћи између жена и мушкараца, који су довели до доминације и дискриминације над женама од стране мушкараца, као и до спречавања напредовања жена у пуној мери;

Препознајући структурну природу насиља над женама као родно засновано насиље, као и да је насиље над женама један од кључних друштвених механизма, којима се жене приморавају да буду у подређеном положају у односу на мушкарце;

Препознајући, уз озбиљну забринутост, да су жене и девојчице често изложене тешким облицима насиља попут насиља у породици, сексуалног узнемиравања, силовања, принудног брака, кривичних дела почињених у име такозване „части” и гениталног сакаћења, који представљају озбиљно кршење људских права жена и девојчица и главну препреку остваривању једнакости између жена и мушкараца;

Препознајући постојећа кршења људских права током оружаних сукоба, која погађају цивилно становништво, посебно жене, у виду раширеног или систематског силовања и сексуалног насиља, као и потенцијално повећање родно заснованог насиља током и након сукоба;

Препознајући да су жене и девојчице изложене већем ризику од родно заснованог насиља од мушкараца;

Препознајући да насиље у породици погађа жене неравномерно, а да мушкарци такође могу бити жртве насиља у породици;

Препознајући да су деца жртве насиља у породици, као и сведоци насиља у породици;

Настојећи да створе Европу слободну од насиља над женама и насиља у породици,

Сагласиле су се о следећем:

I. ЦИЉЕВИ, ДЕФИНИЦИЈЕ, ПРИНЦИП ЈЕДНАКОСТИ И НЕДИСКРИМИНАЦИЈЕ,
ОПШТЕ ОБАВЕЗЕ

Циљеви Конвенције

Члан 1.

1) Циљеви ове конвенције су:

а) заштита жена од свих видова насиља и спречавање, процесуирање и елиминисање насиља над женама и насиља у породици;

б) допринос сузбијању свих облика дискриминације над женама и промоција суштинске једнакости између жена и мушкараца, укључујући и оснаживање жена;

ц) израда свеобухватног оквира, политика и мера заштите и помоћи свим жртвама насиља над женама и насиља у породици;

д) промоција међународне сарадње у погледу елиминисања насиља над женама и насиља у породици;

е) пружање подршке и помоћи организацијама и органима унутрашњих послова у делотворној сарадњи да би се усвојио обухватни приступ елиминисању насиља над женама и насиља у породици.

2) Конвенцијом се установљава посебан механизам праћења с циљем делотворне примене Конвенције од свих страна уговорница.

Област примене Конвенције

Члан 2.

1) Конвенција се односи на све видове насиља над женама, укључујући насиље у породици, које жене погађа несразмерно.

2) Стране уговорнице (у даљем тексту: стране) подстичу се да примењују ову Конвенцију на све жртве насиља у породици. Стране су се обавезале да поклоне посебну пажњу женама, које су жртве родно заснованог насиља приликом примене одредби ове конвенције.

3) Ова конвенција примењује се у доба мира, као и у ситуацијама оружаног сукоба.

Дефиниције

Члан 3.

У сврху ове конвенције:

а) „насиље над женама” означава кршење људских права и облик дискриминације над женама и представља сва дела родно заснованог насиља која доводе до или могу да доведу до: физичке, сексуалне, психичке, односно, финансијске повреде или патње за жене, обухватајући и претње таквим делима, принуду или произвољно лишавање слободе, било у јавности било у приватном животу;

б) „насиље у породици” означава свако дело физичког, сексуалног, психичког, односно економског насиља до којег долази у оквиру породице или домаћинства, односно између бивших или садашњих супружника или партнера, независно од тога да ли починилац дели или је делио исто боравиште са жртвом;

ц) „род” означава друштвено одређене улоге, понашања, активности и атрибуте, које дато друштво сматра прикладним за жене и мушкарце;

д) „родно засновано насиље над женама“ означава насиље, које је усмерено против жене зато што је жена, односно оно које несразмерно погађа жене;

е) „жртва” означава свако физичко лице које је изложено понашању описаном под тач. а) и б);

ф) појам „жена” укључује девојке испод 18 година живота.

Основна права, принцип једнакости и недискриминације

Члан 4.

1) Стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере за унапређење и заштиту права свакога, посебно жена, да живе слободно од насиља како у јавној, тако и у приватној сфери.

2) Стране осуђују све облике дискриминације над женама, и обавезују се да, без одлагања, предузму неопходне законодавне и друге мере за спречавање дискриминације, а посебно:

- укључивање принципа једнакости између жена и мушкараца и обезбеђивање практичног остварења овог принципа у устав државе или друге одговарајуће прописе;
- забраном дискриминације над женама, укључујући примену санкција, према потреби;

– укидањем закона и пракси, које дискриминишу жене.

3) Стране се обавезују да обезбеде примену одредби ове конвенције, посебно мера заштите права жртава, без дискриминације по било ком основу, као што су: пол, род, раса, боја коже, језик, вероисповест, политичко или неко друго мишљење, национално или друштвено порекло, припадност националној мањини, имовина, рођење, сексуална оријентација, родни идентитет, узраст, здравствено стање, инвалидитет, брачно стање, статус мигранта или избеглице, односно неки други статус.

4) Посебне мере неопходне за спречавање и заштиту жена од родно заснованог насиља не сматрају се дискриминацијом у смислу ове конвенције.

Обавезе држава и потпуна посвећеност

Члан 5.

1) Стране морају бити уздржане од учешћа у било каквом чину насиља над женама и обезбеђују да државни органи, званичници, службеници, установе и други актери, који наступају у име државе, поступају у складу са овом обавезом.

2) Стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и да, са потпуном посвећеношћу спрече, истраже, казне и обезбеде репарацију за дела насиља обухваћена овом конвенцијом, која почине недржавни субјекти.

Родно осетљиве политике

Члан 6.

Стране се обавезују да раде на укључивању питања рода у примени и процени утицаја одредби ове конвенције и на промоцији и делотворној примени политика једнакости између жена и мушкараца и оснаживања жена.

II. ИНТЕГРИСАЊЕ ПОЛИТИКА И ПРИКУПЉАЊЕ ПОДАТАКА

Свеобухватне и координиране политике

Члан 7.

1) Стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере за усвајање и примену делотворних, свеобухватних и координираних државних политика, које обухватају све релевантне мере за спречавање и борбу против свих видова насиља обухваћених овом конвенцијом и нуде холистички одговор на насиље над женама.

2) Стране се обавезују да обезбеде да политике из става 1. овог члана, поставе права жртве у средиште свих мера и да се примењују кроз делотворну сарадњу свих надлежних служби, институција и организација.

3) Мере, које се предузимају у складу са овим чланом, укључују, према потреби, све надлежне актере, као што су: државни органи, националне, регионалне и локалне скупштине и управе, државне институције за заштиту људских права и организације цивилног друштва.

Финансијска средства

Члан 8.

Стране се обавезују да одвоје одговарајућа финансијска средства и људске ресурсе за адекватно спровођење интегрисаних политика, мера и програма за спречавање и борбу против свих видова насиља обухваћених овом конвенцијом, укључујући и оне, које спроводе удружења грађана и цивилно друштво.

Удружења грађана и цивилно друштво

Члан 9.

Стране препознају, подстичу и подржавају рад релевантних удружења грађана и организација цивилног друштва у борби против насиља над женама и успостављају делотворну сарадњу са тим организацијама на свим нивоима.

Координационо тело

Члан 10.

1) Стране се обавезују да назначе или формирају једно или више званичних тела надлежних за: координацију, спровођење, праћење и процену политика и мера за спречавање и борбу против свих видова насиља обухваћених овом конвенцијом. Обавеза тих тела је да координирано прикупљају податке у складу са чланом 11. ове конвенције, врше анализу и објављују резултате.

2) Стране се обавезују да званично назначена или формирана тела у складу са овим чланом добијају податке опште природе о мерама предузетим у складу са Поглављем VIII. ове конвенције.

3) Стране обезбеђују да званично назначена или формирана тела у складу са овим чланом имају капацитет за непосредну комуникацију и одржавање веза са одговарајућим телима других страна.

Прикупљање података и истраживање

Члан 11.

- 1) У сврху примене ове конвенције, стране предузимају следеће:
 - а) прикупљају релевантне статистичке податке у редовним временским размацама о случајевима свих видова насиља обухваћених Конвенцијом;
 - б) подржавају истраживања на терену свих видова насиља обухваћених Конвенцијом ради: проучавања основних узрока и последица, учесталости и стопе осуда, као и ефикасности мера, које се предузимају у примени ове конвенције.
- 2) Стране настоје да спроводе анкете међу становништвом у редовним временским размацама ради процене преовлађујућег стања и трендова свих облика насиља обухваћених Конвенцијом.
- 3) Стране се обавезују да доставе стручној групи из члана 66. ове конвенције прикупљене податке у складу са овим чланом с циљем подстицања међународне сарадње и омогућавања међународног прегледа и упоређивања.
- 4) Стране обезбеђују да прикупљени подаци у складу са овим чланом буду доступни јавности.

III. ПРЕВЕНЦИЈА

Опште обавезе

Члан 12.

- 1) Стране се обавезују да предузму неопходне мере у промоцији промена друштвених и културних образаца понашања жена и мушкараца с циљем искорењивања предрасуда, обичаја, традиције и других пракси, које се заснивају на идеји инфериорности жена, односно на стереотипним улогама жена и мушкараца.
- 2) Стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере у превенцији свих облика насиља обухваћених овом конвенцијом и спроведеним од сваког физичког, односно правног лица.
- 3) Све мере предузете у складу са чл. 12.–17. ове конвенције морају да обухвате и одговарају специфичним потребама лица угрожених одређеним околностима и поставе у средиште људска права свих жртава.
- 4) Стране се обавезују да предузму све неопходне мере у подстицању свих чланова друштва, посебно мушкараца и дечака, да активно доприносе спречавању свих облика насиља обухваћених Конвенцијом.

5) Стране обезбеђују да се култура, обичаји, религија, традиција или такозвана „част” не сматрају оправдањем за било које дело насиља обухваћено Конвенцијом.

6) Стране се обавезују да предузму све неопходне мере у промоцији програма и активности за оснаживање жена.

Подизање свести

Члан 13.

1) Стране се обавезују да, редовно и на свим нивоима, пропагирају, односно спроводе кампање или програме подизања свести у јавности о различитим манифестацијама свих видова насиља обухваћених Конвенцијом, њиховим последицама по децу и потребе да се такво насиље спречи у сарадњи са: државним институцијама за људска права и телима за равноправност, цивилним друштвом и невладиним организацијама, посебно женским, кад год је то потребно, а све с циљем подизања свести и разумевања шире јавности.

2) Стране обезбеђују ширење информација у општој јавности о расположивим мерама за спречавање дела насиља обухваћених Конвенцијом.

Образовање

Члан 14.

1) Према потреби, стране се обавезују да предузму неопходне кораке за увођење наставног материјала о питањима као што су: једнакости жена и мушкараца, нестереотипних родних улога, узајамног поштовања, ненасилног разрешења сукоба у међуљудским односима, родно заснованог насиља над женама и права на лични интегритет – у званично наставно градиво прилагођено способностима ученика на свим нивоима образовања.

2) Стране се обавезују да предузму све неопходне кораке и промовишу начела из става 1. овог члана у неформалним образовним установама, као и у спорту, културним и рекреативним установама и средствима јавног информисања.

Обука стручњака

Члан 15.

1) Стране обезбеђују или се обавезују да ојачају одговарајућу обуку запослених, који се баве жртвама или починиоцима свих дела насиља обухваћених Конвенцијом, у вези: спречавања и откривања таквог насиља, једнакости између жена и мушкараца, потребама и правима жртава, као и о спречавању секундарне виктимизације.

2) Стране обезбеђују да се у обуку из става 1. овог члана укључи и обука о координираној сарадњи више органа ради свеобухватног и адекватног решавања појединих случајева насиља обухваћених овом конвенцијом.

Програми превентивне интервенције и програми за рад са починиоцима насиља

Члан 16.

1) Стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере за израду или подршку програма, који имају за циљ да починиоци насиља у породици савладају и усвоје ненасилно понашање у међуљудским односима у погледу спречавања даљег насиља и промене образаца насилног понашања.

2) Стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере за израду и подршку програма за рад са починиоцима, посебно сексуалним преступницима, који имају за циљ спречавање понављања кривичног дела.

3) Приликом предузимања мера из ст. 1. и 2. овог члана, стране обезбеђују да безбедност, подршка за жртве и њихова људска права буду од примарног значаја и да, према потреби, оснивање и спровођење тих програма буде у блиској сарадњи са специјализованим службама за подршку жртвама.

Учешће приватног сектора и средстава јавног информисања

Члан 17.

1) Уз дужно поштовање слободе изражавања и њене независности, стране се обавезују да подстичу приватни сектор, сектор за информационе и комуникационе технологије и средства јавног информисања за учешће у разradi и спровођењу политика и успостављања смерница и сопствених регулаторних стандарда за спречавање насиља над женама и веће поштовање њиховог достојанства.

2) У сарадњи са приватним сектором, стране развијају и промовишу способности код деце, родитеља и васпитача по питању рада у информационо-комуникационом окружењу, које омогућава приступ деградирајућем садржају сексуалне или насилне природе, а који може бити штетан.

IV. ЗАШТИТА И ПОДРШКА

Опште обавезе

Члан 18.

1) Стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере заштите свих жртава од даљег насиља.

2) У складу са домаћим прописима, стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и обезбеде одговарајуће механизме за делотворну сарадњу између свих релевантних државних органа, укључујући судове, јавна тужилаштва, органе унутрашњих послова, локалне и регионалне управе, као и невладине организације и остале релевантне организације и лица у пружању заштите и подршке жртвама и сведоцима свих облика насиља обухваћених Конвенцијом, укључујући и упућивање на опште и специјализоване службе подршке, наведене у чл. 20. и 22. ове конвенције.

3) Стране обезбеђују да мере, које предузимају у складу са овим поглављем, буду:

- засноване на разумевању насиља над женама и насиља у породици из родне перспективе и да су усмерене на људска права и безбедност жртве;
- засноване на интегрисаном приступу, који узима у обзир однос између жртава, починилаца, деце и њиховог ширег друштвеног окружења;
- усмерене на избегавање секундарне виктимизације;
- усмерене на оснаживање и економску независност жена жртава насиља;
- омогућене, тамо где је то прикладно, у истим просторијама за различите услуге намењене заштити и подршци жртава;
- одговарајуће за специфичне потребе угрожених лица, укључујући и децу жртве, и да су им доступне.

4) Пружање услуга не сме да зависи од спремности жртве да поднесе пријаву или сведочи против било ког починиоца.

5) У складу са својим обавезама и према међународном праву, стране се обавезују да предузму одговарајуће мере за пружање конзуларне и друге заштите и подршке својим држављанима и другим жртвама, које имају право на ту заштиту.

Информисање

Члан 19.

Стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и обезбеде да жртве добију одговарајуће и благовремене информације о расположивим услугама подршке и правним мерама на језику који разумеју.

Опште услуге подршке

Члан 20.

1) Стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и обезбеде да жртве имају приступ услугама, које омогућавају њихов опоравак од насиља. Када је то неопходно, те мере треба да обухватају следеће услуге: правно и психолошко саветовалиште, финансијску помоћ, становање, образовање, обуку и помоћ приликом запошљавања.

2) Стране се обавезују да предузму све неопходне законодавне или друге мере и обезбеде жртвама приступ услугама здравствене и социјалне заштите, као и адекватну опремљеност тих служби и обученост запослених за помоћ жртвама и њихово упућивање на одговарајуће службе.

Помоћ код појединачних, односно колективних жалби

Члан 21.

Стране обезбеђују да жртве имају информације и приступ важећим регионалним и међународним механизмима за индивидуалне, односно колективне жалбе. Стране се обавезују да промовишу пружање помоћи осетљиве и сазнајне природе усмерене ка жртвама приликом њиховог улагања таквих жалби.

Специјализоване услуге подршке

Члан 22.

1) Водећи рачуна о одговарајућој географској распрострањености, стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и омогуће, односно обезбеде непосредне краткорочне и дугорочне специјализоване услуге подршке за сваку жртву, која је била изложена било ком делу насиља обухваћеног овом конвенцијом.

2) Стране се обавезују да омогуће или обезбеде специјализоване услуге подршке за све жене жртве насиља и њихову децу.

Сигурне куће

Члан 23.

Стране се обавезују да предузму све неопходне законодавне или друге мере и омогуће отварање, у довољном броју, одговарајућих, лако доступних сигурних кућа за безбедан смештај и да проактивно приступе жртвама насиља, посебно женама и њиховој деци.

СОС телефони

Члан 24.

Стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере за успостављање нон-стоп (24 сата дневно, седам дана у недељи) бесплатне СОС телефонске линије, која покрива целу земљу, ради давања савета позиваоцима у поверљивој форми или чувајући њихову анонимност у вези свих видова насиља обухваћених овом конвенцијом.

Подршка за жртве сексуалног насиља

Члан 25.

Стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и омогуће отварање одговарајућих, лако доступних, кризних центара за случајеве силовања, односно центре за жртве сексуалног насиља, који, у довољно великом броју, жртвама обезбеђују: услуге лекарског и лабораторијског прегледа, подршку у случају трауме и саветовање.

Заштита и подршка за децу сведоке

Члан 26.

1) Стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и обезбеде да се приликом пружања услуга заштите и подршке жртвама води рачуна о правима и потребама деце сведока свих видова насиља обухваћених Конвенцијом.

2) Мере у складу са овим чланом подразумевају психосоцијално саветовање примерено узрасту деце сведока свих видова насиља обухваћених Конвенцијом уз дужно поштовање принципа најбољег интереса за дете.

Пријављивање

Члан 27.

Стране се обавезују да предузму неопходне мере и охрабре сваког сведока почињеног кривичног дела насиља обухваћеног овом конвенцијом или лице, које има оправдане разлоге да сумња да је такво дело почињено, односно да се могу очекивати даља дела насиља, да тако нешто пријави надлежним организацијама или органима власти.

Пријављивање стручњака

Члан 28.

Стране се обавезују да предузму неопходне мере и обезбеде да правила о поверљивости, која су предвиђена домаћим прописима за одређене стручњаке, не производе препреку за могућношћу да, под одговарајућим условима, стручњаци изврше пријаву надлежним организацијама или органима власти уколико имају основану сумњу да је почињено озбиљно дело насиља обухваћено овом конвенцијом и да се могу очекивати даља дела насиља.

V. МАТЕРИЈАЛНО КРИВИЧНО ПРАВО

Грађанске парнице и правни лекови

Члан 29.

- 1) Стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и обезбеде жртвама одговарајуће правне лекове против починилаца.
- 2) У складу са општим принципима међународног права, стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и обезбеде жртвама адекватне правне лекове против државних органа, који нису испунили своју дужност и предузели неопходне превентивне и заштитне мере у оквиру својих овлашћења.

Накнада

Члан 30.

- 1) Стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и омогуће жртвама право на потраживање накнаде од починилаца за било које кривично дело утврђено на основу ове конвенције.
- 2) Одговарајућа државна накнада додељује се онима, који су задобили озбиљне телесне повреде или онима, којима је нарушено здравље до те мере да степен повреда није покривен из других извора, као што су: починилац, осигурање, односно

државно здравствено и социјално давање. Ништа из овог члана не спречава стране уговорнице ове конвенције од захтева за повраћај износа накнаде од починилаца докле год воде рачуна о безбедности жртве.

3) Мере предузете у складу са ставом 2. овог члана обезбеђују загарантовану накнаду у разумном временском року.

Старатељство, право на посету и безбедност

Члан 31.

1) Стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и обезбеде да, приликом доделе старатељства и права на посету деце, случајеви насиља обухваћени овом конвенцијом буду узети у обзир.

2) Стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и обезбеде да остваривање сваког права на посету, односно старатељство не угрожава права и безбедност жртве или деце.

Грађанске последице принудних бракова

Члан 32.

Стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и обезбеде да се бракови склопљени под принудом могу сматрати ништавним или предметом поништења, односно развода без непотребног финансијског или административног оптерећивања жртве.

Психичко насиље

Члан 33.

Стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и обезбеде да намерно понашање, које озбиљно нарушава психички интегритет неког лица принудом, односно претњама буде инкриминисано.

Прогањање

Члан 34.

Стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и обезбеде да намерно понашање понављањем претњи упућених другом лицу, које узрокују да се лице плаши за своју безбедност, буде инкриминисано.

Физичко насиље

Члан 35.

Стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и обезбеде да намерно почињена дела физичког насиља над другим лицем буду инкриминисана.

Сексуално насиље, укључујући силовање

Члан 36.

1) Стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и обезбеде да следећи видови намерног понашања буду инкриминисани:

а) вагинална, анална или орална пенетрација сексуалне природе на телу другог лица без њеног, односно његовог пристанка, коришћењем било ког дела тела, односно предмета;

б) друге сексуалне радње са лицем без њеног, односно његовог пристанка;

ц) навођење другог лица на покушај сексуалних радњи са трећим лицем без њеног, односно његовог пристанка.

2) Пристанак мора да буде добровољан и настао као исход слободне воље лица процењене у контексту датих околности.

3) Стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и обезбеде да се одредбе из става 1. овог члана, такође, примењују на дела почињена над бившим, односно садашњим супружницама или партнеркама у складу са домаћим прописима.

Принудни брак

Члан 37.

1) Стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и обезбеде да присиљавање одраслог лица или детета да ступи у брак буде инкриминисано.

2) Стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и обезбеде да намамљивање одраслог лица, односно детета на територију стране или државе, која није њена држава боравишта, с циљем принуде тог одраслог лица или детета да ступи у брак буде инкриминисано.

Генитално сакаћење жена

Члан 38.

Стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и обезбеде да се следећи видови намерног понашања инкриминишу:

- а) обрезавање, инфибулација или било какво друго сакаћење целих, односно било ког дела женских малих и великих усмина или клиториса;
- б) принуда и навођење жена да се подвргну некој од радњи наведених под тачком а) овог члана;
- ц) подстицање, принуда, односно навођење девојнице на неку од радњи наведених под тачком а) овог члана.

Принудни абортус и принудна стерилизација

Члан 39.

Стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и обезбеде да се инкриминишу следеће намерне радње:

- а) абортус жене без њеног претходног и информативног пристанка;
- б) операција у сврху или уз исход онемогућавања природне репродукције код жене без њеног информативног пристанка или разумевања процедуре.

Сексуално узнемиравање

Члан 40.

Стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и обезбеде да сваки облик нежељеног вербалног, невербалног или физичког понашања сексуалне природе у сврху или уз исход повреде достојанства лица, посебно када се ствара застрашујућа, непријатељска, деградирајућа, понижавајућа, односно увредљива атмосфера буде предмет кривичне или друге правне санкције.

Помагање односно подстрекивање и покушај

Члан 41.

1) Уколико је почињено намерно, стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и установе као кривично дело помагање, односно

подстрекивање извршења кривичних дела утврђених у чл. 33, 34, 35, 36, 37, 38. тачка а) и 39. Конвенције.

2) Уколико је почињено намерно, стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и установе као кривично дело покушај извршења кривичних дела утврђених у чл. 35, 36, 37, 38. тачка а) и 39. ове конвенције.

Неприхватљива оправдања за кривична дела, укључујући дела почињена у име такозване „части”

Члан 42.

1) Стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и обезбеде да се у кривичним поступцима, покренутим на основу сваког дела насиља обухваћеног Конвенцијом, култура, обичаји, религија, традиција или такозвана „част” не сматрају оправдањем за таква дела. Ту посебно спадају тврдње да је жртва прекршила културне, верске, друштвене или традиционалне норме или обичаје прикладног понашања.

2) Стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и обезбеде да се ни једном лицу, које наговара дете да учини било које дело наведено у ставу 1. овог члана, не умањи кривична одговорност за почињена дела.

Важење кривичних дела

Члан 43.

Кривична дела утврђена на основу ове конвенције важе независно од природе односа између жртве и починиоца.

Надлежност

Члан 44.

1) Стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и обезбеде надлежност над сваким кривичним делом из ове конвенције, када је дело почињено:

- а) на њиховој територији;
- б) на броду који плови под њиховом заставом;
- ц) у авиону регистрованом према њиховом закону;
- д) од стране њиховог држављана;

- е) од стране лица, које има стално боравиште на њиховој територији.
- 2) Стране настоје да предузму неопходне законодавне или друге мере и успоставе надлежност над сваким кривичним делом утврђеним на основу ове конвенције када је оно учињено над неким њиховим држављанином или над лицем, које има стално боравиште на њиховој територији.
- 3) Код судских поступака за кривична дела утврђена на основу чл. 36, 37, 38. и 39. ове конвенције, стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и обезбеде да њихова надлежност не буде условљена инкриминацијом дела на територији на којој су почињена.
- 4) Код судских поступака за кривична дела утврђена на основу чл. 36, 37, 38. и 39. ове конвенције, стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и обезбеде да њихова надлежност у погледу става 1. тач. д) и е) овог члана не буде условљена тиме да судски поступак може бити покренут само на основу пријаве жртве кривичног дела или достављањем информација државе у којој је кривично дело почињено.
- 5) Стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и установе надлежност над кривичним делима утврђеним на основу ове конвенције у случајевима у којима се наводни починилац налази на њиховој територији, а оне га не испоручују другој чланици само по основу њеног, односно његовог држављанства.
- 6) Када више од једне стране уговорнице тврди да има надлежност над кривичним делом утврђеним на основу ове конвенције, релевантне стране се, према потреби, међусобно консултују у смислу одређивања најприкладније надлежности за тај поступак.
- 7) Не доводећи у питање општа правила међународног права, ова конвенција не искључује ни једну кривичну надлежност неке стране, коју она спроводи у складу са својим националним законодавством.

Санкције и мере

Члан 45.

- 1) Стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и обезбеде да кривична дела утврђена на основу ове конвенције буду кажњива санкцијама, које су делотворне, сразмерне и које одвраћају од вршења кривичних дела, узимајући у обзир њихову озбиљност. Те санкције обухватају, према потреби, лишавање слободе, што може довести до екстрадиције.
- 2) Стране могу да донесу друге мере у односу на починиоце, као што су:
- праћење, односно надзор осуђених лица;

- укидање права на родитељство, уколико се принцип најбољег интереса за дете не може гарантовати ни на који други начин, а што може да обухвати и безбедност жртве.

Отежавајуће околности

Члан 46.

Уколико већ не представљају елементе кривичног дела у складу са одговарајућим одредбама националног законодавства, стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и обезбеде да се следеће околности могу узети у обзир за отежавајуће околности приликом одређивања казне у вези са кривичним делима утврђеним на основу ове конвенције:

- а) кривично дело почињено над бившом или садашњом супружницом или партнерком у складу са националним законодавством од стране члана породице или лица, које живи заједно са жртвом, односно лица, које је злоупотребило свој ауторитет;
- б) поновљено кривично дело, односно сродно дело;
- ц) кривично дело почињено над лицем, које је постало угрожено услед одређених околности;
- д) кривично дело почињено над дететом или у присуству детета;
- е) кривично дело почињено од стране двоје или више удружених лица;
- ф) кривично дело коме је претходило или га је пратило екстремно насиље;
- г) кривично дело почињено уз употребу оружја или уз претњу оружјем;
- х) кривично дело са озбиљним физичким, односно психичким последицама за жртву;
- и) да је починилац претходно осуђиван за кривична дела сличне природе.

Пресуде друге стране уговорнице

Члан 47.

Стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и приликом одређивања казне узму у обзир правоснажне пресуде друге стране уговорнице за кривична дела утврђена на основу ове конвенције.

Забрана процеса обавезног алтернативног разрешења спорова, односно одређивања казне

Члан 48.

- 1) Стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и забране обавезно алтернативно разрешење спорова, укључујући медијацију и помирење, у односу на све облике насиља обухваћених овом конвенцијом.
- 2) Уколико се одреди новчана казна, стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и обезбеде да се води рачуна о способности починиоца да испуни своје финансијске обавезе према жртви.

VI. ИСТРАГА, СУДСКИ ПОСТУПАК, ПРОЦЕДУРАЛНО ПРАВО И ЗАШТИТНЕ МЕРЕ

Опште обавезе

Члан 49.

- 1) Узимајући у обзир права жртве током свих фаза кривичног поступка, стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и обезбеде да се истраге и судски поступци за све видове насиља обухваћених овом конвенцијом спроводе без неоправданог одлагања.
- 2) У складу са основним принципима људских права и имајући у виду разумевање насиља из родне перспективе, стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и обезбеде делотворну истрагу и судски поступак кривичних дела утврђених на основу ове конвенције.

Непосредни одговор, превенција и заштита

Члан 50.

- 1) Нудећи адекватну и непосредну заштиту жртвама, стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и обезбеде да надлежни органи унутрашњих послова одговоре на све видове насиља обухваћених овом конвенцијом одмах и на прикладан начин.
- 2) Укључујући и употребу превентивних оперативних мера и прикупљање доказа, стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и обезбеде да се одговорни органи унутрашњих послова укључе одмах и на прикладан начин у превенцију и заштиту од свих облика насиља обухваћених овом конвенцијом.

Процена ризика и управљање ризиком

Члан 51.

1) Стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и обезбеде да сви релевантни органи обаве процену ризика од смртности, озбиљности ситуације и ризика од понављања насиља с циљем управљања ризиком, и уколико је неопходно, обезбеде координирану заштиту и подршку.

2) Приликом обављања процене из става 1. овог члана, стране се обавезују да предвиде неопходне законодавне или друге мере за све фазе истраге и примене заштитних мера у вези са претпоставком да починиоци дела насиља обухваћених овом конвенцијом поседују ватрено оружје, односно имају приступ ватреном оружју.

Хитне мере заштите

Члан 52.

У ситуацијама непосредне опасности, стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и обезбеде да надлежни органи имају овлашћење да издају налог починиоцу насиља у породици да напусти место становања жртве или угроженог лица у довољном временском периоду и да забране починиоцу да повреди боравиште, односно ступи у контакт са жртвом или угроженим лицем.

Мере забране приласка односно заштите

Члан 53.

1) Стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и обезбеде да одговарајуће мере забране приласка, односно заштите буду на располагању жртвама свих видова насиља обухваћених Конвенцијом.

2) Стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и обезбеде да мере забране приласка, односно заштите, које се наводе у ставу 1. овог члана:

- буду доступне за непосредну заштиту и без непотребних финансијских или административних оптерећења за жртву;
- доносе на одређени период или док се не измене, односно укину;
- тамо где је неопходно, издају се на *ex parte* основи са непосредним дејством;
- буду доступне независно од судских поступака или уз друге судске поступке;
- могу да се укључе у наредне судске поступке.

3) Стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и обезбеде да кршења забране приласка или мере заштите изречене у складу са ставом 1. овог члана буду предмет правних санкција, које су делотворне, сразмерне и које одвраћају од вршења кривичних дела.

Истраге и докази

Члан 54.

Стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и обезбеде да, током сваког парничног, односно кривичног судског поступка, докази, који се односе на сексуалну прошлост и понашање жртве, буду прихваћени само уколико је то релевантно и неопходно.

Поступци *ex parte* и по службеној дужности

Члан 55.

1) Стране обезбеђују да истраге, односно судски поступци за кривична дела утврђена на основу чл. 35, 36, 37, 38. и 39. ове конвенције не зависе у потпуности од пријаве или жалбе, коју подноси жртва за кривично дело, које је у потпуности или делимично почињено на територији стране уговорнице, и да се поступак може наставити и ако жртва повуче своју изјаву, односно пријаву.

2) У складу са условима, које прописује њихово национално законодавство, стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и обезбеде могућност владиним и невладиним организацијама и саветницима, односно саветницама у области насиља у породици да помогну и, односно или дају подршку жртвама, на њихов захтев, током истраге и судског поступка у вези са кривичним делима утврђеним на основу ове конвенције.

Мере заштите

Члан 56.

1) Стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и заштите права и интересе жртава, укључујући њихове посебне потребе као сведока, у свим фазама истраге и судског поступка, а посебно:

а) обезбеђујући им заштиту, као и заштиту за њихове породице и сведоке, од застрашивања, одмазде и поновљене виктимизације;

б) обезбеђујући обавештеност жртава, барем у случајевима када жртве и њихове породице могу бити у опасности, о бекству починиоца, односно привременом или трајном пуштању на слободу;

ц) обавештавајући жртве, под условима регулисаним националним прописима, о њиховим правима и расположивим услугама, о исходу њихове жалбе, пријаве, о општем напретку истраге, односно поступка и о њиховој улози у томе, као и о исходу њиховог случаја;

д) омогућавајући жртвама, да у складу са процедуралним правилима националног права, буду саслушане, пруже доказе и представе своје становиште, потребе и забринутост, непосредно или преко посредника, и да оне буду узете у разматрање;

е) обезбеђујући жртвама одговарајуће услуге подршке тако да њихова права и интереси буду прописно представљени и узети у обзир;

ф) обезбеђујући да могу бити усвојене мере за заштиту приватности и угледа жртве;

г) обезбеђујући да се, где год је могуће, избегне сусрет жртава и починилаца у просторијама суда и органа унутрашњих послова;

х) обезбеђујући жртвама независне и стручне преводиоце када су жртве странке у поступку, односно када износе доказе;

и) омогућавајући жртвама да сведоче, у складу са правилима њиховог националног законодавства, у судници без присуства или барем без присуства наводног починиоца, нарочито коришћењем одговарајућих комуникационих технологија, тамо где су доступне.

2) Према потреби, дете жртва и дете сведок насиља над женама и насиља у породици мора да добије посебне мере заштите, које узимају у обзир принцип најбољег интереса за дете.

Правна помоћ

Члан 57.

Стране обезбеђују право на правну помоћ и бесплатну правну помоћ жртвама под условима које прописује њихово национално законодавство.

Застарелост

Члан 58.

Стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и обезбеде да застаревање покретања судског поступка за кривична дела утврђена у складу са чл. 36, 37, 38. и 39. ове конвенције, траје довољно дуго и сразмерно озбиљности кривичног дела, које је у питању, и обезбеде довољно времена за ефикасно покретање поступка након што жртва достигне пунолетство.

VII. Миграције и азил

Боравишни статус

Члан 59.

1) У случају развода брака, односно везе и у смислу посебно тешких околности, стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и обезбеде да жртве, чији боравишни статус зависи од супружника, односно партнера у складу са њиховим националним законодавством, по захтеву добију независну дозволу боравка без обзира на дужину трајања брака односно везе. Услови, који се односе на доделу и трајање независне дозволе боравка утврђују се националним законодавством.

2) Стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и обезбеде да жртве могу да добију обуставу поступка протеривања покренутог у вези боравишног статуса, који зависи од супружника, односно партнера у складу са националним законодавством, и омогуће им да поднесу захтев за самосталну дозволу боравка.

3) Стране се обавезују да издају дозволу боравка са могућношћу продужења жртвама у једној од две наредне ситуације, односно у обе:

а) када надлежни орган сматра да је њихов останак неопходан због њихове личне ситуације;

б) када надлежни орган сматра да је њихов останак неопходан у сврху њихове сарадње са надлежним органима у истрази, односно кривичном поступку.

4) Стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и обезбеде да жртве принудног брака доведене у другу земљу у сврху венчања, а које су због тога изгубиле боравишни статус у земљи у којој иначе бораве, могу поново да остваре тај статус.

Родно засновани захтеви за азил

Члан 60.

- 1) Стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и обезбеде да родно засновано насиље над женама може бити препознато као облик прогањања у оквиру значења члана 1, А (2) Конвенције о статусу избеглица из 1951. године, а као вид озбиљног угрожавања, које захтева комплементарну, односно субсидијарну заштиту.
- 2) Стране обезбеђују да се изврши родно осетљиво тумачење по сваком основу Конвенције и, у случајевима где се утврди да постоји страх од прогањања по једном или више тих основа, подносиоцима захтева одобри избеглички статус у складу са примењивим релевантним инструментима.
- 3) Стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и утврде родно осетљиве процедуре пријема и услуга подршке за лица, која траже азил, као и родно осетљива упутства и процедуре за азил, које обухватају утврђивање избегличког статуса и захтев за међународном заштитом.

Забрана протеривања, односно враћања (*non-refoulement*)

Члан 61.

- 1) Стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере за поштовање принципа забране протеривања, односно враћања у складу са постојећим обавезама по међународном праву.
- 2) Стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и обезбеде да жртве насиља над женама, којима је потребна заштита, независно од њиховог статуса или боравишта, не буду ни под којим условима враћене ни у једну земљу у којој би им животи били угрожени, односно где би могли да буду подвргнути мучењу или нехуманом или понижавајућем поступању или кажњавању.

VIII. МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА

Општи принципи

Члан 62.

- 1) У што већој мери, стране се обавезују да међусобно сарађују у складу са одредбама ове конвенције, а кроз примену одговарајућих међународних и регионалних инструмената сарадње у вези са парничним и кривичним питањима, као и на основу договора постигнутих на бази јединствених или реципрочних прописа у националним законодавствима с циљем:

а) спречавања, борбе и кривичног гоњења свих видова насиља обухваћених овом конвенцијом;

б) заштите и обезбеђења помоћи жртвама;

ц) вршења истраге, односно спровођења поступака који се односе на кривична дела утврђена на основу ове конвенције;

д) спровођења правоснажних парничних и кривичних пресуда правосудних органа сваке од страна, укључујући и мере заштите.

2) Стране се обавезују да предузму неопходне законодавне или друге мере и обезбеде да жртве кривичног дела утврђеног на основу ове конвенције и почињеног на територији неке од страна, а која није територија боравишта жртве, могу да поднесу жалбу пред надлежним органима државе свог боравишта.

3) Уколико се страни, која помоћ условљава споразумом, достави захтев за узајамну правну помоћ у кривичним питањима, екстрадицији или извршењу парничне или кривичне пресуде од друге стране ове конвенције са којом нема потписан такав споразум, ова конвенција се може сматрати за правни основ узајамне правне помоћи у кривичним питањима, екстрадицији или извршењу парничних, односно кривичних пресуда друге стране у односу на кривична дела утврђена на основу ове конвенције.

4) Стране настоје да уврсте, према потреби, спречавање и борбу против насиља над женама и насиља у породици у програме развојне помоћи трећих држава, што обухвата и склапање билатералних и мултилатералних споразума са трећим државама у погледу олакшања заштите жртава у складу са чланом 18. став 5. ове конвенције.

Мере које се односе на угрожене особе

Члан 63.

Када једна страна, на основу расположивих информација, има оправдану основу да верује да је неко лице непосредно угрожено од било ког кривичног дела насиља наведеног у чл. 36.–39. ове конвенције на територији друге стране, подстиче се страна, која има те податке, да их без одлагања пренесе другој страни с циљем обезбеђења предузимања одговарајућих мера заштите. Тамо где је то примењиво, ти подаци морају да обухвате детаље о постојећим мерама заштите у корист угрожених лица.

Информисање

Члан 64.

1) Страна, од које су информације тражене, има обавезу да одмах обавести страну, која је информације тражила, о свим активностима по овом поглављу. Страна, од које су подаци тражени мора одмах да обавести страну која тражи податке, о свим околностима које онемогућавају спровођење тражене радње, односно уколико постоји вероватноћа да је знатно успоре.

2) Страна може, у оквиру граница свог законодавства, без претходног захтева, доставити другој страни информацију, коју је добила у оквиру сопствене истраге када сматра да одавање такве информације може да помогне другој страни у спречавању кривичних дела утврђених на основу ове конвенције или приликом покретања или спровођења истрага или поступака по питању тих кривичних дела, а која би могла да доведе до захтева за сарадњом са том страном у складу са овим поглављем.

3) Страна, која добије неку информацију у складу са ставом 2. овог члана, мора да проследи такву информацију својим надлежним органима како би поступак могао да буде спроведен уколико органи то сматрају прикладним, односно како би та информација могла да буде узета у обзир у одговарајућим парничним или кривичним поступцима.

Заштита података

Члан 65.

Лични подаци се чувају и користе у складу са обавезама које стране имају према Конвенцији о заштити лица у погледу аутоматске обраде личних података (*ETS*, бр.108).

IX. МЕХАНИЗАМ ЗА ПРАЋЕЊЕ

Експертска група за борбу против насиља над женама и насиља у породици

Члан 66.

1) Експертска група за борбу против насиља над женама и насиља у породици (у даљем тексту: *GREVIO*) прати примену ове конвенције код страна уговорница.

2) *GREVIO* чини најмање 10, а највише 15 чланова, водећи рачуна о родној и географској равнотежи, као и мултидисциплинарној стручности. Чланове, на мандат од четири године, уз могућност да једном буду поново изабрани, бира Комитет страна Конвенције између кандидата које номинују стране, а који су њихови држављани.

3) Први избор 10 чланова одржава се у периоду од једне године након ступања на снагу ове конвенције. Избор пет додатних чланова обавља се након 25. ратификације, односно приступања.

4) Избор чланова *GREVIO* заснива се на следећим начелима:

а) чланови се бирају у складу са транспарентном процедуром из редова лица високог моралног интегритета, познатих по својој стручности у области људских права, родне равноправности, насиља над женама и насиља у породици или пружања помоћи и заштите жртава, односно оних који су показали стручно искуство у областима обухваћеним овом конвенцијом;

б) било која два члана *GREVIO* не могу бити држављани исте државе;

ц) чланови треба да представљају главне правне системе;

д) чланови треба да представљају релевантне актере и органе у области насиља над женама и насиља у породици;

е) чланови представљају сами себе и независни су и непристрасни у вршењу својих функција и на располагању су за ефикасно извршавање својих дужности.

5) Изборну процедуру за чланове *GREVIO* одређује Комитет министара Савета Европе након консултација са странама и прибављања њиховог једногласног одобрења, у року од шест месеци након ступања на снагу ове конвенције.

6) *GREVIO* усваја Пословник о раду.

7) Чланови *GREVIO* и други чланови делегација, који обављају државне посете у складу са чланом 68. ст. 9. и 14. ове конвенције, уживају привилегије и имунитете утврђене у Додатку ове конвенције.

Комитет страна

Члан 67.

1) Комитет страна се састоји од представника страна уговорница ове конвенције.

2) Генерални секретар Савета Европе сазива Комитет страна. Први састанак Комитета страна одржава се у року од годину дана након ступања на снагу ове конвенције ради избора чланова *GREVIO*. Након тога, састаје се на захтев једне трећине страна, председника Комитета страна, односно генералног секретара.

3) Комитет страна усваја Пословник о раду.

Поступак

Члан 68.

- 1) У складу са упитником који *GREVIO* припреми, стране, преко генералног секретара Савета Европе, подносе извештај на разматрање *GREVIO* о законодавним и другим мерама којима се примењују одредбе ове конвенције.
- 2) *GREVIO* разматра поднет извештај у складу са ставом 1. овог члана са представницима те стране.
- 3) Поступак процене који следи, дели се у циклусе, чије трајање одређује *GREVIO*. На почетку сваког циклуса, *GREVIO* бира посебне одредбе на којима ће заснивати поступак процене и упућује упитник.
- 4) *GREVIO* одређује одговарајућа средства за спровођење поступка праћења, односно мониторинга. Нарочито, може да донесе упитник за сваки циклус процене који служи као основа за поступак процене у вези са применом Конвенције код страна. Такав упитник упућује се свим странама. Стране одговарају на тај упитник, као и на све друге захтеве за информацијама од *GREVIO*.
- 5) *GREVIO* може да добије информације о примени Конвенције од невладиних организација и цивилног друштва, као и од државних институција за заштиту људских права.
- 6) *GREVIO* мора дужну пажњу да посвети постојећим подацима код других регионалних и међународних инструмената и органа у областима обухваћених овом конвенцијом.
- 7) Приликом доношења упитника за сваки циклус процене, *GREVIO* дужну пажњу посвећује постојећим прикупљеним подацима и истраживањима обављеним код страна у складу са чланом 11. ове конвенције.
- 8) *GREVIO* може да добије информације о примени Конвенције од комесара за људска права Савета Европе, Парламентарне скупштине и релевантних специјализованих органа Савета Европе, као и од других органа установљених међународним инструментима. Жалбе поднете тим органима и њихов исход на располагању су *GREVIO*.
- 9) *GREVIO* може, субсидијарно, да организује у сарадњи са државним органима и уз помоћ независних националних експерата, посете државама, уколико добијене информације нису довољне, или у случајевима из става 14. овог члана. Током тих посета *GREVIO* могу помагати стручњаци у одређеним областима.
- 10) *GREVIO* припрема нацрт извештаја, који садржи анализу примене одредаба на којима се та процена заснива, као своје сугестије и предлоге, који се односе на то како одређена страна може да реши уочене проблеме. Нацрт извештаја се шаље на

коментаре страни која се налази у поступку процене. *GREVIO* узима у обзир коментаре стране приликом усвајања Извештаја.

11) На основу свих прикупљених података и коментара страна, *GREVIO* усваја извештај и закључке, који се односе на мере које одређена страна предузима у примени одредби ове конвенције. Овај извештај и закључци шаљу се страни на коју се односе и Комитету страна. Извештај и закључци *GREVIO* објављују се након усвајања, заједно са евентуалним коментарима дотичне стране.

12) Не доводећи у питање поступак из ст. 1.–8. овог члана, Комитет страна може да усвоји, на основу извештаја и закључака *GREVIO*, препоруке које се односе на одређену страну: (а) у вези мера, које треба предузети приликом спровођења закључака *GREVIO* уз, уколико је неопходно, одређивање датума за подношење информација о њиховом спровођењу; (б) с циљем промовисања сарадње са том страном и коректне примене ове Конвенције.

13) Уколико добије поуздане информације које указују на проблеме које је потребно одмах решити с циљем спречавања или ограничавања обима, односно броја озбиљних повреда Конвенције, *GREVIO* може да захтева хитну предају специјалног извештаја који се односи на мере предузете за спречавање озбиљне, масовне, односно истрајне праксе насиља над женама.

14) Узимајући у обзир информације, које је поднела дотична страна, као и све друге поуздане информације које су јој на располагању, *GREVIO* може да наложи једном или више својих чланова да спроведу истрагу и хитно известе *GREVIO*. Када ситуација налаже и уз сагласност стране, истрага може обухватати посету на територији те стране.

15) Након прегледа налаза истраге, која се наводи у ставу 14. овог члана, *GREVIO* доставља те налазе дотичној страни, према потреби, Комитету страна и Комитету министара Савета Европе заједно са свим коментарима и препорукама.

Опште препоруке

Члан 69.

GREVIO може да усвоји, према потреби, опште препоруке о примени ове конвенције.

Учешће парламента у праћењу примене Конвенције

Члан 70.

1) Национални парламенти страна позвани су да учествују у праћењу предузетих мера у примени ове конвенције.

2) Стране подносе извештаје *GREVIO* својим националним парламентима.

3) Парламентарна скупштина Савета Европе позвана је да редовно прати примену ове конвенције.

X. ОДНОС ПРЕМА ДРУГИМ МЕЂУНАРОДНИМ ИНСТРУМЕНТИМА

Однос према другим међународним инструментима

Члан 71.

1) Ова конвенција не утиче на обавезе, које произлазе из других међународних инструмената којих су стране ове конвенције садашње или будуће стране уговорнице, а које садрже одредбе о питањима којима се бави ова конвенција.

2) Стране ове конвенције могу да закључују међусобне билатералне или мултилатералне споразуме у вези са питањима које покрива ова конвенција, а с циљем допуне или јачања њених одредаба, односно олакшавања примене начела која су у њој садржана.

XI. ИЗМЕНЕ И ДОПУНЕ КОНВЕНЦИЈЕ

Измене и допуне

Члан 72.

1) Сви предлози измена и допуна ове конвенције стране упућују генералном секретару, односно секретарки Савета Европе, који, односно која их прослеђује државама чланицама Савета Европе, свакој потписници, свакој страни, Европској унији, свакој држави позваној да потпише ову конвенцију у складу са одредбама члана 75, као и свакој држави позваној да приступи овој конвенцији у складу са одредбама члана 76. ове конвенције.

2) Комитет министара Савета Европе разматра предложене измене и допуне и, након консултације са странама ове конвенције које нису чланице Савета Европе, може да усвоји измене и допуне већином гласова у складу са чланом 20. тачка д) Статута Савета Европе.

3) Текст сваке измене и допуне коју Комитет министара Савета Европе усвоји у складу са ставом 2. овог члана шаље се странама на прихватање.

4) Све измене и допуне усвојене у складу са ставом 2. овог члана ступају на снагу првог дана у месецу после истека периода од месец дана након што све стране обавесте генералног секретара о прихватању измена и допуна.

XII. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Ефекти Конвенције

Члан 73.

Одредбе ове конвенције не доводе у питање одредбе националног законодавства и обавезујућих међународних инструмената који су већ на снази, односно могу да ступе на снагу, а који одређују или би могли да одреде повољнија права за лица у спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици.

Решавање спорова

Члан 74.

1) Стране у неком спору, који може да настане у вези са применом или тумачењем одредби ове конвенције, обавезују се да прво покушају да разреше спор преговорима, помирењем, арбитражом, односно неким другим средством мирног решавања спора који прихвате међусобним договором.

2) Комитет министара Савета Европе може да успостави процедуре за решавање спорова које стране могу да користе у случају спора уколико се о томе сложе.

Потписивање и ступање на снагу

Члан 75.

1) Ова конвенција отворена је за потписивање државама чланицама Савета Европе, нечланицама које су учествовале у њеној изради и Европској унији.

2) Ова конвенција подлеже ратификацији, прихватању, односно одобравању. Инструменти ратификације, прихватања, односно одобравања депонују се код генералног секретара Савета Европе.

3) Ова конвенција ступа на снагу првог дана у месецу после истека периода од три месеца након дана када је 10 потписница, међу којима најмање осам чланица Савета Европе, изразило пристанак на обавезивање Конвенцијом у складу са одредбама из става 2. овог члана.

4) У погледу сваке државе поменуте у ставу 1. овог члана или Европске уније, а која накнадно изрази свој пристанак на обавезивање овом конвенцијом, Конвенција ступа на снагу првог дана у месецу после истека периода од три месеца након датума депоновања инструмента којим се ратификује, прихвата или одобрава Конвенција.

Приступање Конвенцији

Члан 76.

1) Након ступања на снагу ове конвенције, Комитет министара Савета Европе може, након консултација са странама Конвенције и њиховог једногласног пристанка, позвати било коју државу, која није чланица Савета Европе и није учествовала у изради Конвенције, да приступи Конвенцији, већинском одлуком у складу са чланом 20. тачка д) Статута Савета Европе и једногласном одлуком овлашћених представника страна заступљених у Комитету министара.

2) Код сваке државе приступнице Конвенција ступа на снагу првог дана месеца после истека периода од три месеца након датума депоновања приступних инструмената код генералног секретара Савета Европе.

Територијална примена

Члан 77.

1) Свака држава или Европска унија може, у време потписивања или приликом депоновања свог инструмента ратификације, прихватања или приступања, назначити територију, односно територије на које ће се ова конвенција односити.

2) Свака страна може у неком каснијем периоду путем изјаве упућене генералном секретару Савета Европе да прошири примену ове конвенције на било коју другу територију назначену у изјави, а за чије је међународне односе надлежна, односно у чије име је опуномоћена да предузима мере. У погледу такве територије, Конвенција ступа на снагу првог дана у месецу после истека периода од три месеца након дана пријема такве изјаве од стране генералног секретара.

3) Свака изјава у складу са ст. 1. и 2. овог члана може се, у погледу територије назначене у изјави, повући путем нотификације генералном секретару Савета Европе. Повлачење ступа на снагу првог дана у месецу после истека периода од три месеца након дана пријема такве нотификације од стране генералног секретара.

Резерве

Члан 78.

1) Никакве резерве не могу се ставити у погледу било које одредбе ове конвенције, осим као што је наведено у ставовима 2. и 3. овог члана.

2) Свака држава или Европска унија могу се, приликом потписивања односно депоновања својих инструмената за ратификацију, прихватање, одобрење или приступање, изјавом генералном секретару Савета Европе, позвати на своје право да

примењују или не примењују, само у одређеним случајевима, односно под одређеним условима, одредбе из:

- члана 30. став 2;
- члана 44. ст. 1. тачка е), и ст. 3. и 4;
- члана 55. став 1. у погледу члана 35. по питању лакших кривичних дела;
- члана 58. у погледу чл. 37.–39;
- члана 59.

3) Изјавом упућеном генералном секретару Савета Европе, свака држава или Европска унија, приликом потписивања или депоновања инструмента ратификације, прихватања, одобрења или приступања могу да изјаве како резервишу право да обезбеде некривичне санкције уместо кривичних санкција за понашања која се наводе у члановима 33. и 34. ове конвенције.

4) Свака страна може потпуно или делимично да повуче резерву путем изјаве генералном секретару Савета Европе. Таква изјава постаје пуноважна од датума пријема од стране генералног секретара.

Важност и ревизија резерви

Члан 79.

1) Резерве описане у члану 78. ст. 2. и 3, важе пет година од дана ступања на снагу ове конвенције за сваку страну која их уложи. Међутим, те резерве могу да се обнове за период исте дужине трајања.

2) Осамнаест месеци пре дана истека резерве, генерални секретар Савета Европе доставља страни обавештење о истеку периода на коју се резерве односе. Не касније од три месеца пре истека, страна обавештава генералног секретара о продужетку, измени, односно повлачењу резерве. У случају недостатка обавештења од стране на коју се резерве односе, генерални секретар обавештава ту страну да сматра да је резерва аутоматски продужена на период од шест месеци. Уколико страна не обавести генералног секретара о својој намери да продужи, односно измени своју резерву пре истека и тог времена од шест месеци, долази до укидања резерве.

3) Уколико страна стави резерву у складу са чланом 78. ст. 2. и 3, у обавези је да, пре него што је обнови или по неком захтеву, поднесе објашњење *GREVIO* о оправданом основу за њено продужење.

Отказивање

Члан 80.

- 1) Свака страна може у сваком тренутку отказати ову конвенцију нотификацијом генералном секретару Савета Европе.
- 2) Такво отказивање ступа на снагу првог дана у месецу после истека периода од три месеца након дана пријема нотификације од стране генералног секретара.

Нотификација

Члан 81.

Генерални секретар Савета Европе обавештава државе чланице Савета Европе, државе нечланице које су учествовале у изради Конвенције, све потписнице, све стране, Европску унију и све државе позване да приступе Конвенцији о:

- а) сваком потписивању;
- б) депоновању сваког инструмента ратификације, прихватања, одобрења или приступања;
- ц) сваком датуму ступања на снагу ове конвенције у складу са чл. 75. и 76. ове конвенције;
- д) свакој измени и допуни усвојеној у складу са чланом 72. ове конвенције, као и датуму када таква измена, односно допуна ступа на снагу;
- е) свакој резерви и повлачењу резерви у складу са чланом 78. ове конвенције;
- ф) сваком отказивању у складу са чланом 80. ове конвенције;
- г) сваком другом чину, нотификацији, односно представци која се односи на ову конвенцију.

Као потврду тога доле потписани, овлашћени за потпис, потписали су ову конвенцију.

У Истанбулу, 11. маја 2011. године, на енглеском и француском језику, оба текста једнаке важности, у једном примерку који се депонује у архиву Савета Европе. Генерални секретар Савета Европе шаље оверене копије свакој држави чланици Савета Европе, државама нечланицама, које су учествовале у изради Конвенције, Европској унији и свакој држави, која је позвана да приступи овој конвенцији.

Додатак – Привилегије и имунитети (члан 66.)

1) Овај додатак односи се на чланове *GREVIO* поменуте у члану 66. Конвенције, као и на друге чланове делегација у државним посетама. У сврху овог додатка, синтагма „други чланови делегација у државним посетама” обухвата независне националне експерте и стручњаке, који се наводе у члану 68. став 9. ове конвенције, запослене у Савету Европе и преводиоце, које ангажује Савет Европе у пратњи *GREVIO* током државних посета.

2) Чланови *GREVIO* и други чланови делегација у државним посетама, приликом обављања функција, које се односе на припрему и спровођење државних посета, као и каснијих посета, а који путују у вези са тим функцијама, уживају следеће привилегије и имунитете:

а) имунитет од личног хапшења или притвора и од одузимања личног пртљага, као и имунитет од сваког судског поступка у погледу речи које изговоре, односно напишу и свих поступака које учине у службеном својству;

б) изузеће од свих ограничења њихове слободе кретања на изласку и уласку у своју земљу боравка, при уласку и изласку из земље у којој обављају своју функцију, као и од регистрације предвиђене за странце у земљи коју посећују, односно кроз коју пролазе обављајући своју функцију.

3) У току путовања ради обављања својих функција, члановима *GREVIO* и другим члановима делегације у државној посети, по питањима царинске и девизне контроле, додељују се исте олакшице као и оне које се додељују представницима страних државних делегација на привременој службеној дужности.

4) Документа која се односе на процену примене Конвенције у поседу чланова *GREVIO* и других чланова делегације у државној посети уживају неповредивост уколико се односе на активност *GREVIO*. Званична преписка *GREVIO*, односно званична комуникација чланова *GREVIO* и других чланова делегације у државној посети не подлеже задржавању, односно цензури.

5) Да би члановима *GREVIO* и другим члановима делегације у државној посети обезбедили потпуну слободу говора и потпуну независност у обављању својих дужности, имунитет од судског поступка у односу на изговорене или написане речи и према свим поступцима које учине обављајући своје дужности, остаје на снази чак и када лица о којима се ради нису више ангажована у обављању таквих дужности.

6) Привилегије и имунитет додељују се лицима поменутим у ставу 1. овог додатка с циљем очувања независности при обављању функција у интересу *GREVIO*, а не у њихову личну корист. Генерални секретар Савета Европе се обавезује да укине имунитет лицима из става 1. овог додатка у сваком случају у којем, по његовом, односно њеном мишљењу, имунитет омета извршење правде и тамо где укидање имунитета не доводи у питање интересе *GREVIO*.

Члан 3.

Приликом депоновања инструмената за потврђивање Република Србија, у смислу члана 78. став 2. ал. 1. и 2. Конвенције Савета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици, ставља резерву следеће садржине:

„Република Србија задржава право да не примењује одредбе члана 30. став 2. и члана 44. став 1. тачка е) и ст. 3. и 4. Конвенције, док не изврши усаглашавање унутрашњег кривичног законодавства са наведеним одредбама Конвенције.”

Члан 4.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије – Међународни уговори”.